

Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2021 r. oraz przedstawienie potrzeb związanych z realizacją zadań w 2022 r.

Niniejsze sprawozdanie zostało sporządzone na podstawie art. 179 ust. 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2020 poz. 821) zgodnie, z którym Wójt Gminy zobowiązany jest do złożenia Radzie Gminy rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienia potrzeb związanych z realizacją zadań do dnia 31 marca każdego roku.

I. Określenie zadań własnych gminy

Wspieranie rodziny, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań, mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej w zakresie ustalonym ustawą, o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r., spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Katalog zadań zawarty w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pozwala na stworzenie w gminie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie.

Do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;

- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

II. Gminny Program Wspierania Rodziny

W 2019 roku uchwałą Rady Gminy Nr XII/110/19 został uchwalony Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020 – 2022.

Rodzinie, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych gmina ma obowiązek zapewnić wsparcie, polegające, w szczególności na:

1. analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
2. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
3. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
4. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
5. pomocy w integracji rodziny;
6. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
7. dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Zadania z zakresu wspierania rodziny, zostały powierzone do realizacji Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Stargardzie i były wykonywane przez:

- pracowników socjalnych;
- asystentów rodziny.

W funkcjonowaniu rodzin objętych wsparciem, zaobserwować można było jedną, bądź wiele z poniższych dysfunkcji:

- niewydolność opiekuńczo – wychowawcza rodziców bądź opiekunów;
- choroby i niepełnosprawność występujące w rodzinie;
- uzależnienia i współuzależnienia w rodzinie;
- bezrobocie w rodzinie;

- niska świadomość rodziny o roli podmiotów udzielających pomocy;
- przemoc w rodzinie.

Tabela 1 i tabela 2 przedstawiają porównanie liczby rodzin korzystających ze wsparcia oraz powody przyznania pomocy zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Tabela nr 1.

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	358	331	322
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	512	389	351
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	88	64	70
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych	1725	1770	1988
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	3	1	2
Liczba dzieci zamieszkujących w Gminie Stargard 0 - 17 lat	2920	3012	3039
Liczba osób bezrobotnych – zarejestrowanych w Urzędzie Pracy	325	355	320

Tabela nr 2.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ		LICZBA RODZIN OGÓŁEM			LICZBA OSÓB W RODZINACH		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021
UBÓSTWO	1	222	198	187	549	467	412
BEZDOMNOŚĆ	3	19	12	17	21	14	19
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	4	77	84	83	346	355	368
BEZROBOCIE	6	110	101	92	331	331	263
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	7	154	145	141	300	275	242
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	8	211	198	193	432	395	358
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	9	77	40	21	275	150	78
PRZEMOC W RODZINIE	12	1	2	2	2	9	10
ALKOHOLIZM	14	7	6	7	7	10	10
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	16	5	7	4	5	9	12
ZDARZENIE LOSOWE	18	3	2	3	6	2	8

Pracownicy socjalni

Działania podejmowane przez pracowników socjalnych w ramach pracy z rodziną koncentrowały się przede wszystkim na diagnozowaniu i analizowaniu sytuacji rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ustalaniu przyczyn występującego w nich kryzysu, a także wnioskowaniu do kierownika Ośrodka o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny. Udzielana pomoc miała na celu zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodziny oraz wzmocnienie jej w wypełnianych przez nią funkcjach opiekuńczej, wychowawczej, ekonomicznej, socjalizacyjnej, kulturowej i była realizowana w ramach prowadzonej pracy socjalnej. Pracownicy socjalni proponowali i zachęcali między innymi do kontaktu ze specjalistami: pedagogiem i psychologiem z innych placówek wspierających funkcjonowanie rodziny. Udzielali wsparcia i poradnictwa w zakresie tworzenia warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi rodziny, edukacji poprzez wskazywanie właściwych metod wychowawczych, form i możliwości spędzania wolnego czasu, zwracano uwagę na warunki sanitarno-higieniczne, motywowali rodziców do pracy nad właściwą postawą i prawidłowym wypełnianiem swoich obowiązków, motywowali do działań prozdrowotnych.

W 2021 r. pracownicy socjalni objęli pomocą 322 rodziny (754 osoby), przeprowadzili 827 rodzinnych wywiadów środowiskowych. Z uwagi na panującą pandemię dla bezpieczeństwa klientów i pracowników część wywiadów była przeprowadzana telefonicznie, a dokumenty niezbędne do przyznania pomocy dostarczane były pocztą elektroniczną, pocztą tradycyjną i przy pomocy skrzynki umieszczonej przy wejściu do Ośrodka.

Działania podejmowane przez pracowników socjalnych, odbywały się przy współpracy z przedstawicielami placówek oświatowych, służby zdrowia, Policji i innych instytucji działających na rzecz rodziny (Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, kuratorów).

Asystent rodziny

Wspieranie rodziny jest to zespół zaplanowanych działań, mających na celu przywrócenie rodzinie funkcji opiekuńczo - rodzicielskich. Działania te prowadzone są za zgodą rodziny i aktywnym jej udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych rodziny oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

W rodzinie, w której doszło do kryzysu i w efekcie którego nastąpiło umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej prowadzone są działania o charakterze interdyscyplinarnej pomocy i intensywnej pracy z rodziną w celu przezwyciężenia trudności i możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy i jeżeli wywiad potwierdzi występowanie tychże trudności, pracownik socjalny może wnioskować do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przydzielenie asystenta rodziny.

Praca asystenta rodziny odbywa się w miejscu zamieszkania tych rodzin i poza nim, przy aktywnym współdziałaniu i współpracy pracownika socjalnego oraz osoby objętej wsparciem asystenta. Praca asystenta koncentrowała się przede wszystkim na poszukiwaniu rozwiązań trudnych sytuacji życiowych rodzin, w których wychowywane są dzieci. Głównym celem asystentury było podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny, umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia sobie z problemami dnia codziennego.

Realizując zadania określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w 2021 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej był zatrudniony 1 asystent rodziny. Asystent rodziny objął działaniem 22 rodziny, w których było 52 dzieci. Na koniec 2021 roku z usług asystenta rodziny korzystało 7 rodzin. W ciągu roku z 15 rodzinami zakończono współpracę.

We wszystkich rodzinach występowały problemy, w szczególności: nieumiejętność panowania nad emocjami, brak wyuczonych pozytywnych wzorców wychowawczych, bezrobocie, skłonności do picia alkoholu, konflikt pomiędzy małżonkami, przemoc w rodzinie, ubóstwo, niepełność rodziny.

W 2020 roku asystent podejmował szereg działań m.in.:

- Analizował sytuację rodzin i środowiska rodzinnego oraz przyczyny kryzysu w rodzinie, tworzył plany pracy z rodziną. Głównym ich założeniem było podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, poprawa sytuacji materialnej i mieszkaniowej oraz poprawa wyników szkolnych dzieci.
- Motywował do systematycznego leczenia oraz zażywania leków zgodnie z zaleceniami lekarza, współpracował ze służbą zdrowia, podnosił wiedzę rodziny z zakresu profilaktyki zdrowotnej i higieny osobistej.
- Udzielał pomocy w zakresie poprawy sytuacji bytowej, a w szczególności w zdobyciu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego. Wskazywał, jak sprawnie wykonywać obowiązki domowe, doradzał w jaki sposób zarządzać środkami finansowymi, informował jak działają urzędy, placówki wspierające

rodziny i dzieci, wyjaśniał, w jaki sposób należy wypełnić dokumenty oraz załatwić sprawy urzędowe, wskazywał, jak ubiegać się o rozłożenie spłaty zadłużenia na raty, przedstawiał możliwości oszczędnego korzystania z mediów.

- Udzielał pomocy w formie rzeczowej, tj. używanej odzieży, mebli, sprzętu gospodarstwa domowego, artykułów niemowlęcych, zabawek dla dzieci, książek.
- Motywował do dbania o stronę estetyczną mieszkania
- Pomagał w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, wskazywał sposoby spędzania czasu wolnego z rodziną, motywował do większego zaangażowania w opiece nad dziećmi
 - Współpracował z jednostkami organizacyjnymi i innymi podmiotami oraz osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny m.in. pracownikami socjalnymi, Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, pedagogami ze szkół, Komendą Powiatową Policji, pracownikami placówek opiekuńczo – wychowawczych.
 - Motywował członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, kontynuowania nauki, poszukiwania pracy, wskazywał potrzebę zarejestrowania w Powiatowym Urzędzie Pracy, aby mieć możliwość podjęcia stażu, skorzystania ze szkoleń.
 - Dokonywał okresowych ocen sytuacji rodziny.

Z uwagi na panującą pandemię dla bezpieczeństwa część rozmów była przeprowadzana telefonicznie.

Koszty wynagrodzenia osoby zatrudnionej na stanowisku asystenta rodziny w roku 2021, pokrywane były z dwóch źródeł:

- środków własnych Gminy Stargard - 96,80 %;
- w formie dotacji otrzymanej w ramach ogłoszonego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej „Programu asystent rodziny na rok 2021” - 3,20 %;

III. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

1. opiekuńczej – zapewniającej opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego;
2. specjalistycznej – w której organizowane są zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; indywidualny program korekcyjny, psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny;
3. pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę w formie działań animacyjnych i socjoterapeutycznych.

W 2021 r. w Gminie Stargard na podstawie przepisów wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, na terenie gminy funkcjonowało 12 placówek wsparcia dziennego prowadzonych na zlecenie gminy przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci. 5 placówek prowadzonych było w formie opiekuńczej, a 7 w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę. Z placówek wsparcia dziennego korzystało około 130 dzieci. Na realizację zadania gmina przeznaczyła 140 000,00 złotych.

W ramach współpracy z Kuratorium Oświaty w Szczecinie w okresie wakacyjnym uczniowie gminnych szkół brali udział w koloniach finansowanych ze środków Kuratorium. Z terenu Gminy Stargard z tej formy wypoczynku skorzystało 18 dzieci. Kolonie organizowane były przez Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Oświatowo-Wychowawczych im. Teresy Kras w miejscowości Okuninka w okresie od 21.08.2021 r. do 30.08.2021 r.

IV. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych:

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stargardzie działa Gminny Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy. Głównym zadaniem zespołu jest podjęcie czynności mających na celu poprawę sytuacji w rodzinach dotkniętych przemocą. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny z terenu Gminy. Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się średnio raz na kwartał. W 2021 roku GZI spotkał się 4 razy. Do przewodniczącego GZI w 2021 r. wpłynęło 47 formularzy „Niebieska Karta”, z tego wszczynających procedurę było 42 i 5 założonych ponownie w toku trwania tej samej procedury, w tym:

- 42 formularzy założonych było przez przedstawicieli policji (w tym 5 założonych ponownie w toku trwania tej samej procedury),
- 4 przez przedstawicieli pomocy społecznej,
- 1 przez przedstawiciela ochrony zdrowia.

Kontynuowanych z roku 2020 i poprzednich było 9 procedur.

W 2021 roku zakończono 28 procedur „Niebieskie Karty”:

- 17 – ze względu na brak zasadności podejmowania działań,
- 11 - na skutek ustania przemocy w rodzinie i zrealizowania planu pomocy.

Na koniec 2021 roku w trakcie realizacji procedury „Niebieskie Karty” było 23 sprawy.

Przewodniczący Zespołu powołuje grupy robocze, które w ramach procedury „Niebieskie Karty” zajmują się pracą z rodzinami, w których jest podejrzenie występowania przemocy. Powołano 42 grupy robocze, które spotkały się 94 razy. Ponadto członkowie grup roboczych kontaktowali się telefonicznie z osobami, których dotyczyła prowadzona procedura Działania Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego skierowane są zarówno do ofiar przemocy w rodzinie jak i sprawców. Zarówno osoby doznające przemocy, jak i osoby stosujące przemoc mogą otrzymać wsparcie w Stowarzyszeniu „ALA”, z którym zostało podpisane stosowne porozumienie.

Szkoły z terenu gminy brały udział w ogólnopolskiej kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” oraz w kampanii „Reaguj na przemoc”, w trakcie których dzieci i rodzice otrzymali wiele materiałów informacyjnych dotyczących przemocy, jej skutków, sposobów przeciwdziałania oraz szukania pomocy.

Uczniowie mieli także stałe wsparcie pedagoga i psychologa szkolnego.

V. Finansowanie pobytu dzieci w rodzinie zastępczej lub innej placówce

Zgodnie z art. 191 ust.8 i 9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.), w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, w rodzinnym domu dziecka lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej, gmina właściwa ze względu zamieszkania dziecka, ponosi odpłatność za jego pobyt:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

Do wydatków na opiekę i wychowanie dziecka zalicza się:

1. świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka;
2. dodatek do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka;
3. dofinansowanie do wypoczynku dziecka;

4. świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka;
5. świadczenie przyznane w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innego zdarzenia mającego wpływ na jakość sprawowanej opieki;
6. środki finansowe na pokrycie nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka w rodzinnym domu dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka;
7. środki finansowe na pomoc na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie;
8. środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym zamieszkuje rodzina zastępcza zawodowa, rodzina zastępcza niezawodowa lub w którym jest prowadzony rodzinny dom dziecka, oraz środki finansowe związane ze zmianą tego lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego;
9. świadczenie związane z remontem lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym zamieszkuje rodzina zastępcza zawodowa lub jest prowadzony rodzinny dom dziecka;
10. wynagrodzenie wraz z pochodnymi od wynagrodzenia dla zawodowej rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka i osób zatrudnionych w rodzinie zastępczej oraz rodzinnym domu dziecka lub zajmujących się opieką i wychowaniem w rodzinnym domu dziecka;
11. świadczenia dla rodziny pomocowej.

W 2021 roku Gmina Stargard poniosła wydatki na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na łączną kwotę 113 549,73 zł, z tego:

- opłata za dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych – 55 660,19 zł,
- opłata za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych – 57 889,54 zł.

W roku 2021 r. Gmina Stargard dofinansowała koszt pobytu 13 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej i 2 dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. 2 dorosłym wychowankom dofinansowano pomoc na kontynuowanie nauki.

VI. Potrzeby związane z realizacją zadań wykonywanych z zakresu wspierania rodziny w roku 2022

1. Zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie wydatków związanych z opieką i wychowaniem dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka - 68 000,00 zł
2. Zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie wydatków związanych z opieką i wychowaniem dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym – 46 000,00 zł.
3. Kontynuacja zatrudnienia asystentów rodziny. Zabezpieczenie środków finansowych z tytułu zatrudnienia 1 asystenta rodziny – 65 286,00 zł.
4. Podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny i innych pracowników zajmujących się pracą z rodziną poprzez udział w szkoleniach i innych formach kształcenia – 900,00 zł
5. Zapewnienie środków na funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego – 140 000 zł.

W 2021 roku wojewoda przeprowadził kontrolę, której przedmiotem był sposób realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej za szczególnym uwzględnieniem okresu ograniczeń spowodowanych przez COVID-19. Działalność gminy w zakresie objętym kontrolą została oceniona pozytywnie.

W celu osiągnięcia zamierzonych celów, konieczne jest dalsze współdziałanie osób i jednostek organizacyjnych na terenie gminy działających na rzecz rodziny i dzieci, bowiem wyłącznie praca zespołowa stanowić będzie pełne i kompleksowe wsparcie.

Sporządził: Anna Ładniak